

Szkodniki w lasach sosnowych

Gmina Izabelin położona w całości na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego i w jego otulinie jest niepowtarzalnym miejscem. Zwarta zabudowa przeplata się z licznymi kompleksami leśnymi, zaś ogrody przydomowe mają często charakter leśny, w których dominuje rodzima sosna zwyczajna lub jej nierodzima kuzynka sosna czarna.

Drzewostany sosnowe narażone są na działanie różnych szkodników. Wśród nich możemy wydzielić dwie podstawowe grupy:

- szkodniki pierwotne, które atakują zdrowe drzewostany (nie uszkodzone przez inne czynniki biotyczne bądź też abiotyczne) doprowadzając je do znacznego osłabienia;
- szkodniki wtórne – atakujące wcześniej osłabione drzewa, np. przez szkodniki pierwotne, susze, wahania wód gruntowych itp.

Wśród szkodników wtórnych chciałam wskazać dwa, które niestety możemy spotkać na terenie naszej gminy, są to: przypłaszczek granatek i kornik ostrozębny.

Poniżej kilka podstawowych informacji na temat tych dwóch przedstawicieli szkodników wtórnych zaczerpniętych z fachowych źródeł.

Przypłaszczek granatek *Phaenops cyanea*

OPIS I PREFERENCJE

Chrząszcz o długości od 7 do 12 mm, ubarwiony ciemnoniebiesko, rzadziej zielonkawo lub czarniawo. Owad ten, jako gatunek wybitnie ciepło i światłolubny, pojawia się przede wszystkim na odsłoniętych ścianach lasu o południowej wystawie, w drzewostanach przerzedzonych oraz w drzewostanach pozbawionych podszytu i po silnych cięciach.

OBJAWY ZASIEDLANIA DRZEW

- zmiana barwy igliwia z normalnej – szarozielonej na jasnozieloną, seledynową, żółtą, aż do rdzawej;
- wycieki żywicy w postaci srebrzystych smużek;
- zrzuwanie starszych roczników igliwia z równoczesnym zmniejszeniem przyrostu pędów i skróceniem igieł;
- występowanie pod korą, w łyku i kambium, zygzakowatych chodników barwy biało-kremowej, o szerokości około 2 mm wypełnionych trocinkami, które są wygryzane przez larwy młodociane;
- występowanie na wewnętrznej stronie kory chodników o przebiegu falistym, barwy żółtoszarej lub brunatnej, szerokości od 3 do 10 mm, wypełnionych charakterystycznie łukowato ułożonymi trocinkami, które są wygryzane przez larwy starsze;
- odstawaniem kory od drewna,
- odbijaniem kory przez dzięcioły na drzewie o zielonej koronie;
- soczewkowate otwory wylotowe wygryzione przez chrząszcze w korze.

ZWALCZANIE I OCHRONA DRZEWOSTANU

- Zwalczanie przypłaszczka granatka polega na wyszukiwaniu i usuwaniu zasiedlonych drzew, głównie tych, które mają odbitą korę przez dzięcioły. Odpadająca kora podczas usuwania drzew powinna być wyzbiierana i zniszczona poprzez spalenie lub zmielenie. Zakopywanie kory w ziemi jest dopuszczalne po przykryciu jej warstwą gleby minimum 30 cm. Nie można pozostawiać nieokorowanego drewna w lesie.
- W celu ograniczenia liczebności szkodnika można stosować opaski lepowe z czarnej folii. Pułapki umieszcza się w drzewostanie w miejscach silnie nasłonecznionych (najlepiej od strony południowej). Opaski lepowe zakłada się do 10 maja a należy je zdjąć do końca sierpnia.
- Na terenach niewielkich, zabudowanych działek leśnych w celu zapobiegania zasiedleniu sosen przez przypłaszczka wskazane jest obsadzanie pni pnączami (np. bluszczem) oraz sadzenie krzewów, które zacienią pnie.

Kornik ostrozębny *Ips acuminatus*

OPIS I PREFERENCJE

Niewielki chrząszcz długości około 3,5 mm, barwy od jasno brązowej aż do prawie czarnej. Żeruje pod korą sosen, w górnej części strzały, w obrębie korony drzewa i cienkiej (żółtej) kory na pniach. Podobnie jak przypłaszczek jest osobnikiem światłolubnym.

OBJAWY ZASIEDLANIA DRZEW

- początkowym objawem zaatakowania drzewa przez kornika ostrozębnego jest niewielka zmiana koloru igliwia, które stopniowo blednie i szarzeje - ta zmiana jest jednak trudna do zauważenia;
- w dalszej fazie pojawiają się pojedyncze gałęzie z rudym igliwem;
- następnie rudzieje wierzchołkowa część korony, aż w końcu ruda staje się cała korona;
- charakterystyczną cechą zabitych drzew jest też szaro - niebieska barwa bielastej części drewna, ponieważ kornik ostrozębny przenosi zarodniki grzybów powodujących tzw. siniznę drewna.

ZWALCZANIE I OCHRONA DRZEWOSTANU

- Najskuteczniejszą metodą zwalczania szkodnika jest systematyczne usuwanie z drzewostanów zaatakowanych drzew (wycięcie i wywóz z lasu), oraz spalanie wierzchołków i gałęzi pozostających w lesie (z zachowaniem zasad bezpieczeństwa p.poż.).
- Ponieważ drzewa z rudymi koronami pojawiają się w ciągu całego okresu wegetacyjnego (ze szczególnym nasileniem od lipca do końca roku), należy jak najczęściej przeglądać drzewostany i miejsca, w których kornik już wystąpił, by w porę usunąć pojawiające się nowe drzewa z rudziejącymi koronami.
- Zaniechanie tych działań może prowadzić do zamierania całych obszarów drzewostanów, co w konsekwencji naraża na straty właścicieli lasów.

Opracowane Anna Madanowska na podstawie:

https://www.kp.org.pl/pdf/Instrukcja_Ochrony_Lasu_2011_-_Tom_I.pdf
https://www.gminabaranow.pl/images/2018/Zalaczniki/09/Kornik_Info.pdf
<https://www.lasy.gov.pl/pl>

Zdjęcia pobrane ze stron:

<https://i1.wp.com/insektarium.net/wp-content/uploads/2015/07/p-cyanea.jpg?ssl=1>
<https://insektarium.net/coleoptera-2/curculionidae-ryjkowcowate/ips-acuminatus-kornik-ostrozebny/>